

Memoáry lidské a laskavé

Kniha Zrcadlo mých lásek aneb vzpomínky prof. MUDr. Ctirada Johna, DrSc., vystupuje vysoko nad klasickou memoárovou literaturou. Sestavil ji stálý spolupracovník Sanquisu František Houdek a vydalo nakladatelství Galén.

Ať tu knihu otevřete kdekoli, okamžitě vás zaujme, pohltí. Zrcadlo mých lásek aneb vzpomínky jednoho z nejvýznamnějších českých lékařů druhé poloviny dvacátého století, imunologa Ctirada Johna, který letos vstupuje do desátého decenia věku, nejsou jen obvyklé paměti. I tak by byly cenné vzhledem k časovému záběru, šíři, pestrosti a hloubce zaznamenaných událostí a setkání historických, medicínských, uměleckých i osobních – rodinných, přátelských. To, co jim dává další dimenzi, je okolnost, že vylíčené příběhy a děje se navzájem prostupují přesně v duchu autorova celostního prožívání života.

Číst si pasáže o dětství v učitelské rodině ve dvacátých letech, o iniciačních zážitcích školních, prázdninových, literárních nebo o zoufalství dychtivého medika v prvním semestru, kdy nacisté zavřeli české vysoké školy – to je jako poslouchat konkrétní barvitě vyprávění rodičů nebo prarodičů. To je možnost nahlédnout do studny časů, kdy jsme ještě nebyli na světě, a přitom také získat pocit, že už jsme u toho všeho byli. V Čičenicích, ve Vodňanech, v Prachaticích, na pražských vyšehradských šancích.

Zcela jedinečný pohled do studny časů...

Na sokolském sletu v osmatřicátém, na pohřbu Jana Opletala. Za protektorátu v Písku, kdy „úzkost fičela z každé skulinky“ a ze studií vyhnaní mladíci hráli divadlo a zkoušeli organizovat odboj. V poválečném květnu na studentské manifestaci v Lucerně, kde promlouvá rektor Univerzity Karlovy Jan Bělehrádek.

Kromě možnosti zúčastnit se historických událostí zasazených do konkrétního děje má čtenář vzpomínek Ctirada Johna příležitost vidět úplně zblízka a plasticky mnoho osobností: vedle Jana Bělehrádky také třeba fyziologa Viléma Laubgergera, mikrobiologa Františka Patočku, genetika Bohumila Seklu, virologa Dionýze Blaškoviče, imunology Milana Haška, Jaroslava Šterzla a další. To pokud jde o medicínu. Ale protože se od mlá-

dí múzický, uměnímilovný a k filozofii inklinující John (ostatně filozofie v původním slova smyslu znamená lásku k moudrosti) i v pozdějším imunologii naplněném životě stýkal s lidmi z tohoto prostředí, vystupují v knize také filozofové jako Jan Patočka či Ladislav Hejránek, vědec a básník Miroslav Holub, sochař Stanislav Hanzík, malíř Svatopluk Sulek a četní jiní.

Imunologie, Paříž a poezie

Stěžejní roli mezi láskami hraje česká imunologie a její stopa v imunologii světové. Pochopitelně, vždyť profesor John žije s imunologií přes půl století. „Podivínští medicínští tradicionalisté se nás někdy táží, zda význam imunologie nepřeceňujeme.

Zdá se jim příliš namyšlené, že ji považujeme za jednu z integrujících disciplín soudobé medicíny. Nabízíme představu, podle níž imunitní systém obhlíží celý organismus svými strukturálními elementy a jimi tvořenými působky. Do řady fyziologických a patologických pochodů regulačně zasahuje. Imunologie disponuje specifickými a vysoce citlivými metodami, které si vypůjčuje řada medicínských oborů. Zvláštní postavení v soudobé medicíně jí zajistila i její praktická užitnost.“

Jedna z nejpůsobnějších kapitol se jmenuje Veď osla do Paříže, komoň z něho nebude. V roce 1961 se Ctirad John dostal na stáž do pařížského Pasteurova ústavu. Otevřelo se mu okno do imunologického světa, zažil vzrušenou atmosféru konce alžírské války, studentské demonstrace, Sartrovy a Garaudyho přednášky. A ovšem pařížská, zejména avantgardní divadla. John, který v píseckém divadle během 2. světové války sám režíroval, chodil v Paříži na inscenace Rogera Planchona, sedával v hledišti divadel Odeon nebo Théâtre National Populaire, které bývalo mateřskou scénou Gérarda Philipa. „Po vstupu do haly mne upoutala vysoká hranice krabic. Každá představovala soubor dlouhohrajících desek s Philipovými nejslavnějšími rolemi. Nepřemýšlel jsem dlouho. Krabice se ocitla v mé brašně. Oželel jsem řadu večerí.“

Vzpomínky provázejí ukázky z poezie Ctirada Johna. Většinu z básní napsal až po odchodu do penze, do níž odešel v roce 1998 v 78 letech. Jsou svěží a lyricky posmutnělé, takové šrámkovskoskácelské. Písníkář Vladimír Merta jich u příležitosti křtu knihy několik zhudebnil a zazpíval. Laskavost, lidskost, vzdělanost, moudrost, něha, spolehlivost, pevnost – všechno to z nich zaznělo. Stejně jako zaznívá z celé knížky. ■ **VYDAL GALÉN, WWW.GALEN.CZ**

Albertovská podzimní (1998)

Neslyšně padá sníh
na oblou rotundu i na můj hebký šál
Kdosi tu prošel přede mnou
Kam se sem zatoulal?

Chodívám nachýlen o holi
v předtuše všeho zlého
Vždycky se znovu proměním
v medika z devětatřicátého

Varhany začnou sněžně hrát
rekviem za Jana Opletala
Nejhloub se zaříz listopad
kdy zloba všechno rozmetala

Dnes jsem se v rozpacích ohlédl
Až se mi zatajil dech
Šla v mojích šlépějích studentka
s batůžkem na zádech